

Türkiye'deki eğitim sistemi

Günümüz dünyasında eğitimin önemi yadsınmaz. Eğitim ulusların gelişmesinde ve kalkınmasında en önemli faktördür. Ancak eğitim sistemleri arasında ülkeden ülkeye birçok farklılık vardır. Pekiyi bu sistemlerden hangisi en verimlidir? Cevabı kısa ve net olarak verebiliriz: müreffeh uygar toplumlarınki.

Sözkonusu toplumlarda eğitim kalitesi günden güne yükseltilirken, ülke de doğru orantılı bir biçimde günden güne gelişmektedir. Şayet gelişmek istiyorsak biz de onları örnek almak zorundayız.

Yaşadığımız şu zaman diliminde, modern eğitimle, Türkiye'deki eğitim benzeri -çalışma- arasında dağlar kadar fark bulunduğunu ve bu yüzden çağdaşlaşmadan geri kaldığımızı her Türk vatandaşı rahatça tesbit edebilir.

Batılı eğitim sistemlerini, bizim gibi yarı doğulularınkinden ayıran birçok yön vardır. Örneğin onların sistemi

öğrenci üstüne, öğrencinin mümkün olduğunca rahat olup salim kafayla eğitilmesi üzerine kuruluyken, halihazırda bizimki okul üzerine, kurum üzerine bina edilmiştir. Anlayış farkı batıların şu sözünde saklıdır: "Kurumlar insanlar içindir, insanlar kurumlar için değil." Bu anlayış farkını başka birtakım örneklerle de göz önüne sermek mümkündür.

Batılı idareciler öğrencilerden çok yaşlı olmamakta, ayrıca mükemmel pedagojik oluşum sahibi olmaktadır. Ancak yurdumuzda bir öğrenciye dedesi'yaşında, bırakın pedagojiyi en basit insan psikolojisinden anlamayan kişiler idarecilik yapmaktadırlar. Ayrıca bu yaş farkı yüzünden birbirini anlayamama, birbirlerinin dünyalarına intibak edememe sorunları yaşanmaktadır.

Batıda eğitim-öğretim öğrencilerin anadiliyle yapılırken, yurdumuzda en önemli teknik dersleri bile yabancı dilde işlemekteyiz. Bu yolla

Türkçe'nin bilim dili olması da engelleniyor. Pekiyi bu durumda biz Atatürk'ün ulusçuluk ilkesini ve onun dilimiz konusunda gösterdiği hassasiyetlere (Türk Dil Kurumu'nun açılması) ihanet etmiş olmuyor muyuz? Aslında ayaklar altına aldığımız çağdaşlığın yol göstericisi Atatürk ilkeleri bu kadarıyla kalmıyor.

Yabancı devletlerin dev sermayeli şirketlerinin Türkiye'deki uzantılarına kalifiye eleman yetiştirmek için üniversite açtığı ülkemizde tam bağımsızlıktan söz edilebilir mi?

Memleketin doğusunda iki bin civarında okul kapalıyken ve açık okullarda öğrenciler "kitap, kitap" diye inlerken bazı okullar da var olan iki büstüne bir üçüncüsünün eklendiğini, bir kapıya milyarlar harcadığını, paralı eğitimin getirilmeye parasız yatılılığın kaldırılmaya çalışıldığını, halkçılık ve sosyal adalet gibi ilkelere

niğin çığnendiğini acaba yüce

Atatürk görseydi ne derdi, ne yapardı?

Ancak eğitim sistemimizdeki çarpıklıklar bu kadarla sınırlı değil. Ülkemizde eğitimin değişik kademelerinde yurt genelinde yapılan sınavlar beraberinde bir adaletsizliği de getiriyor: bir yanda dershanelerle, özel öğretmenlerle takviye edilmiş çocuklar, diğer yanda kadro eksikliğinden okul derslerini bile doğru düzgün işleyemeyen, kitap bulamayan fakir halk çocukları. Ve nihayetinde sadece parası olanın iyi eğitim alabileceği bir Türkiye'ye doğru ilerliyoruz. Buysa insanın en temel haklarından eğitim hakkının elinden alınmasıyla sonuçlanacak kirli bir süreçtir.

Bu süreci durdurmaksa hem büyüklerimiz, hem de gelecekte biz aydınlık, Atatürk'çü gençlerin görevidir. Sözlerime Romalıların güzel bir deyişle son veriyorum: "Non scholae sed vitae discimus".

Ayhan Eşref (131)

GSL Kültür Kolları etkinliklerine hepinizin katılımını bekliyoruz

Ramo'nun ardından

Galatasaray Lisesi'nin emektar çavuşunun aramızdan ayrılışı camiada üzüntü yarattı

Lisemize yıllarca hizmet eden Ramo'yu geçtimiz ay, evinde geçirdiği rahatsızlıktan dolayı kaybettik. 2 Mayıs 1998, Cumartesi, Galatasaray Lisesi bahçesinde yapılan törenden sonra, Ramo'nun cenazesi Teşvikiye Camii'nde kılınan öğlen namazının ardından Ali-beyköy Mezarlığına kaldırıldı.

Galatasaray'da bir tarih yok oldu. Mektebe yıllarını vermiş sayılı insanlardan biriydi Ramo. Hayatını acı ve tatlı anılarıyla burada geçirmişti. Mektep onun evi gibiydi. O, hastalığı esnasında bile okulda kalmak istiyordu. Fakat sağlığı tedaviyi gerektiriyordu. Müdürümüz tarafından bir süre hastanede yatması için gereken girişim yapıldı ve hastaneye kaldırıldı. Ancak, ben burada Ramo'yu anlatıp daha fazla üzüntü vermek istemiyorum. Çünkü biz onu her zaman güler yüzlü haliyle kalbimizde yaşatacağız.

Cenaze günü okulda yapılan törende önce müdürümüz Erdoğan Teziç, Ramo hakkında bir konuşma yaptı. Konuşmasında hüznü bir tavır sergilemektense, onun acıyla değil, gülümsemeyle hatırlanması gerektiğini vurguladı. Müdürün konuşmasından sonra, mezun bir ağabeyimiz, Tamburcu'nun karşısına Ramo'nun heykelinin dikileceğine söz verdi. Biz Yayın Kolu üyeleri olarak bu sözün en çabuk şekilde yerine getirilmesini diliyoruz. Ayrıca, cenaze günü, Ramo'yu son yolculuğunda yalnız bırakmayan tüm ağabey ve kardeşlerimize teşekkür ediyoruz.

Özgür Çelebi (131)

Son yolculuğunda...

Folklor kolu

Bu yıl folklor kolu, çalışmalarını MEB ve Milliyet yarışmalarında okulumuzu temsil ederek sürdürdü. Bu sene çalıştırıcısını değiştiren folklor kolu büyük bir tempoyla hazırladığı MEB yarışmasında, oynadığı Silivri yöresiyle Marmara Bölgesi 4. s'ü oldu. Çalışmalarına Artvin yöresi oyunlarıyla devam eden folklor kolu yıllardan sonra Milliyet Yarışması'na katılmış ve okulumuzu başarıyla temsil etmiş fakat seçici kurulun yanı tutumu nedeniyle finallere kalamamıştır. Bu yarışmalar sayesinde, 134'den kardeşlerimizin kola girmesi büyük bir canlanma yarattı. Çalışmalarına Bolu ve çeşitli yörelerden oluşan potporyle başlayan kardeşlerimiz ne kadar başarılı, iddialı olduklarını kanıtladılar.

Müzik kolu

Okulumuzun müzik kolu bu yıl da faaliyetlerini Milliyet Gazetesi'nin düzenlediği müzik yarışmasına katılarak sürdürdü. Yarışmaya beste ve düzenleme dallarında katılan grubumuz ön elemeleri her iki dalda da geçip finallere kalmayı başardı. Ancak finallerde istediğine ulaşamayan grubumuz maalesef dereceye girme başarısını gösteremedi. Bunun yanı sıra, sevgili müzik öğretmenimiz Candan Erçetin, çalışmalar boyunca yardım ve desteğini esirgemedi. Yarışmanın sonucu her ne kadar tatmin edici olmasa da, moralimizi çalışma ve becerileriyle gurur duyduğumuz kardeşlerimiz düzeltmektedir. Sene boyunca yarışma ekibinden başka, 7, 8 ve 9. sınıf öğrencileri de çalışmalarını aralıksız sürdürerek kolun sürekliliğini garanti altına aldılar.

Sinema kolu

GSL Sinema Kolu bu sene ikinci dönemden itibaren çalışmalarına başlamış ve yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Bu süreç içerisinde CD formatında filmleri gösterebilmek için bir VCD makinesi kol bünyesine dahil edilmiştir. Bu sayede yapılan gösterimlerde Titanik, Şeytanın Avukatı, Yaratık 4 gibi yeni ve popüler filmler yer almıştır. Böylece, sinema kolu, kısa vadede amacı olan; sesini duyurma ve öğrencilere eğlenebilecekleri yeni bir ortam oluşturma görevlerini yerine getirmiş oldu. Ayrıca uzun vadede hedeflere küçük ama başarılı adımlar olarak değerlendirilebilecek kısa film gösterimi ve yönetmenlerle söyleşi gibi işler de gerçekleştirildi. Bütün bu yukarıda saydıklarım, sinema kolunun hobi yönüydü. Ancak kolun asıl amaçları arasında bulunan film çekme, sinema eğitimi, paneller gibi etkinlikler zamansızlık ve parasızlık başta olmak üzere çeşitli sebeplerden dolayı bir dahaki seneye ertelenmiştir. Sonuç olarak, bu sene yeniden yapılanan sinema kolu seneye çalışmalarına daha kapsamlı olarak devam edecek ve böylece mektebin en önemli özelliklerinden olan sanatçı yetiştirme gibi büyük özveri gerektiren bir misyonu da bünyesinde gerçekleştirmeye çalışacaktır.

Gönenç Onay (132)

Bir toplumun doğuşu ve gelişimi üzerine...

Bir toplumun çevresinden ayrılmasında en önemli etken etnik, kültür, ekonomi, tarihi geçmiş ya da fikir farklılığıdır. Doğuş safhasından sonra ise bu kitlenin ayırıcı özelliği yasama, yargı ve yürütme şeklidir. Bu üç faktör, oluşumun diğer toplumlardan anlayış farkını gösterir. Birçok medeni ülkede, yönetim şekli bir yönetici sınıf ile temsil edilmekte, bu sınıf yönetilen adına karar almakta ve uygulamaktadır. Bunu örneklemeyi gerekli görmüyorum çünkü günümüzde aşağı yukarı tüm ülkeler bu şekilde yönetilmektedir. Benim asıl irdelemek ve üzerinde fikir yürütmek istediğim şekil, ütopye gibi görünen ancak küçük kitlelerde uygulanabilirliği olan ve yasama, yürütme, yargı gibi organlarla parçalanmamış bir sistemdir.

Bu sistemi açıklamak için yazımın geri kalanını bir örnek üzerinde sürdüreceğim. Başta bahsettiğim topluluk, yüz-yüzelli kişilik bir mahalle olsun ve bu mahallenin içyönetim şekli nedeniyle özerk olduğunu varsayalım. İş biraz daha ileriye götürelim, bu özerkliğin bir lidere ihtiyaç duymadan kazanıldığını farzedelim. Kuruluş aşamasını yasaların oluşması takip ettiğine göre, mahalle bir anayasa metnine ve kanunlara ihtiyaç duymalı. Diyelim ki topluluk bir oylama ile temel bir düşünce kabul ediyor ve bir yönetici sınıf oluşturmak amacı ile yazılı bir anayasa yapmıyor. Özerk mahallenin sürekliliğini bu temel düşüncenin kuşaktan kuşağa aktarımı ile sağlıyorlar. Bu sayede toplumda oluşacak iktidar hirsını engellemeyi öngörüyorlar. Bu temel düşünceden sapma olduğunda ise topluluk bir araya geliyor ve bu hareketin mahallenin özerkliğine, özgürlüğüne ya da toplumsal eşitliğe zarar vermeden engellenmesi için gerekli önlemler alınıyor, suçun boyutuna göre şahıs(lar) uyarılıyor...

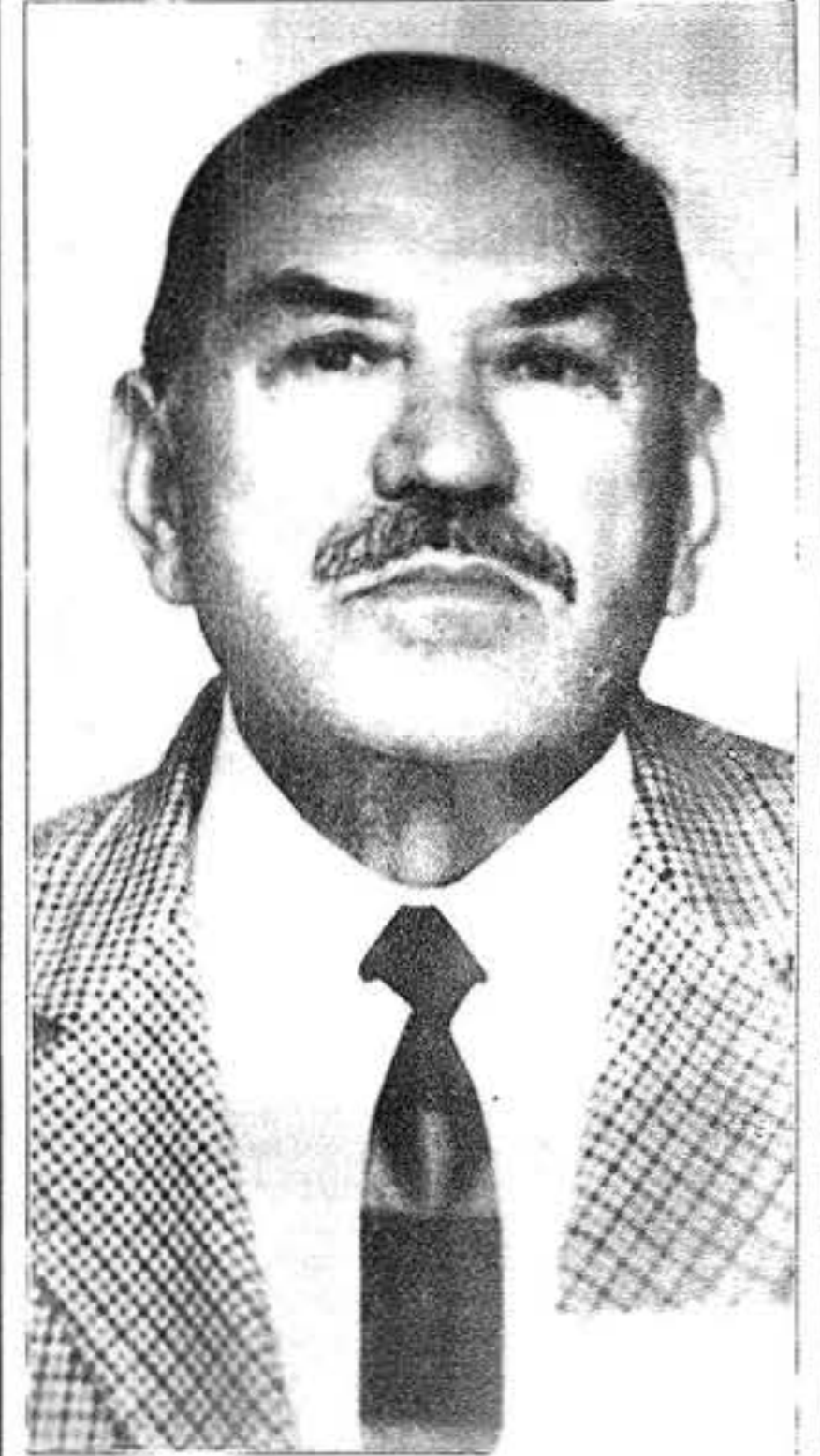
Şu ana kadar, tam katılımcı demokratik ve eşit bir sistem portresi çizdim ancak bu sistemin her şey gibi zamanla yozlaşabileceğini göstermek amacıyla takvimin yapraklarını daha hızlı çeviriyor ve üç-üçbuçuk kuşak sonrasında göz atmak istiyorum.

İnsan aç gözlü bir mahluktur. Bu mahalledeki insanlardan da, bu süreç boyunca, muhakkaktır ki başka topluluklara özenecek, kendi yaşam tarzına daha uygun olan diğer sistemlerin uygulanmasını isteyecek kişiler çıkacaktır. Bunun sonucu, sistem düşmanı azınlık sınıfı (bu sınıf sadece, düşüncelerini topluma saygı göstermeden, oylama yapma gereği duymadan, uygulanmasının zarar vereceği kesiti düşünülmeden faaliyete geçen kişileri kapsamaktadır), bir de sistem savunucusu çoğunluk sınıfı oluşur. Birinci kesimden söz etme gereği duymuyorum çünkü bu kesimi yozlaşmış, özenti bir bozguncu sınıfı olarak düşünüyorum. Diğer kesime gelince, bu sınıf ta bir süre sonunda parçalanacaktır. Önce yürütme aşamasında fikir ayrılıkları oluşacaktır. Bir bölümü fikirlerin sisteme zarar vereceğini, bu nedenle fikir üreten, sistemin yürütme şekli üzerine yorum yapan -ancak asla oylamaya sunup onaylatmadıkça uygulamaya geçmeyen!- kişiler için de yaptırımlar uygulanması gerektiğini ileri sürceklerdir. Ancak fikir ayrılıkları bununla da kalmayacaktır. Bu insanlar bir süreç sonunda kendi kendilerini sorgulayacak, sistem için daha çok uğraşanlar, daha az uğraşanlar gibi bölümlere bölünecekler ve sonuç olarak geride birçok parçaya bölünmüş, belki genel olarak aynı amaç için mücadele eden (özenti sınıfı bunları dışında tutuyorum) ama kendi içinde bir soğuk savaş sürdüren yıkılma kolay bir kalıntı kalacak ve bir bütün olarak kırılamaz imkansız olan tahta parçası, tek tek kalınca dış baskının da etkisiyle yok olacaktır.

Sonuç olarak, aslında şunu belirtmeliyim ki, böyle bir topluluğun yıkılmasını önlemek öyle çok zor bir şey değildir. (Hem de bu kadar ütopye bir topluluk oluşturabildikten sonra). Yapılması gereken, herkesin yaşama tam olarak katılımını sağlamak, yapılan her eylemin bireyler ya da kesimler için değil, tüm toplum ve gelecek kuşaklar için olduğunu her üyenin iyice benimsemesini sağlamaktır.

Murat Mıgısoğlu (131)

Sevgili

RAMO'nun
vefatı vesilesiyle
Galatasaray
camiasına
başsağlığı
dileklerimizi
sunarız.

TAMBUR

Galatasaray'ın Türkiye'deki yeri

Yüzyıllardan beri süregelen Mekteb-i Sultani'miz, zamanımızda da büyük bir eğitim öğretim ocağı olma kimliğini korumaktadır. Mektebin Türkiye'deki yeri ise tartışılmaz olup, memleketin hem yönetiminde, hem de geleceğinde önemli bir yer tutmaktadır.

Fakat, yurdumuzda yavaş yavaş oluşan -bazı- değerler, az da olsa okulumuzun içinde boy göstermekte, işbu sebepten dolayı, Galatasaray'ın temelini oluşturan kardeşlik, paylaşma ve birbirine bağlılık gibi kavramlar yara almaktadır. Örnekleme gerekirse: Galatasaray'ı bir bina olarak gözümüzde canlandıralım. Bu binanın duvarlarının çatlaması, binaya çok fazla zarar vermez. Bu hasarlar giderilebilir. Oysa, binanın temelinde oluşabilecek herhangi bir çatlak, yapıyı her an çökme tehlikesi ile karşı karşıya bırakır. İşte bu zaman da Galatasaray'ın Türkiye'deki yeri tartışılmaya başlanır. "Galatasaray Lisesi

nereye gidiyor?" gibilerinden sorularla daha fazla karşılaşmaya başlırsınız. Eğer kardeşlik olgusu bu okuldan kalkarsa, bunun telafisi zor hatta imkansızdır. O zaman da beş yüz yıllık eğitim-öğretim ocağı, sadece eğitim veren, herkesin birbirinin sırtından para kazandığı üzerindeki serbest kıyafeti birbirine caka yapmak için kullanan insanların bulunduğu, kişisel çıkarların hakim olduğu bir okul olur. Halbuki, Galatasaray'da öğretim de vardır. Bu aslında bir hayat öğretisi, hayata bir hazırlıktır. Galatasaray'da insan olmayı öğrenirsiniz. Paraya değer vermezsiniz. Okulunuzdaki kişileri sever ve onları kardeşiniz olarak görürsünüz. Ne olursa olsun onlara en kötü günlerinde yardımcı olmak en önemli ödevinizdir. Unutmaya lım ki biz Galatasaray varoldukça varolacağız, onun tükenişi bizim de bitişimiz olacaktır.

Zaten, Galatasaray'lı insan toplumda

kolayca farkedilir. Ayrıca şunu rahatça farkedebiliriz: yapılan bir övgü kendinize değil, aslında sizi o günlere getiren Galatasaray'dır. Eğer, Galatasaray'ın Türkiye'deki sabit yerini daha yukarıya taşımak istiyorsak kardeşliğin devamını sağlamalı ve elimizden geldiğince savaşmalıyız. Bunun tersini düşünmek bile istemiyorum çünkü bu, daha önce de söylediğim gibi Galatasaray'ın ve Galatasaray'lı herkesin sonu olacaktır.

Sonuç olarak, bu ve bunun gibi kötü düşüncelerden uzak durmak ve Galatasaray'ın Türkiye'deki yerinin tartışılmazlığını sürdürmek istiyorsak, bireyci, vurdum-duymaz ve dejenere olmuş zihniyete DUR! demeli ve -gerektiğinde- tepki göstermeliyiz. Öyle ki bu okulda sadece bizler yaşamıyoruz. Bu büyük mektepten faydalananak daha birçok küçük kardeşimiz bulunmaktadır.

Kamil Tekerek (131)

Galatarasay ve kollektif bilinç

Galatasaray kültürünün temel dayanak noktalarından biri topluluk olma duygusudur. Bu duyguyu; aynı çatı altında yıllarını geçiren öğrencilerin birbirlerini kardeş olarak görmesi, sevinçte ve üzüntüde ortak hareket etmesi, haksızlıklara birlikte karşı çıkması ve bunun gibi örneklerle tanımlayabiliriz. Böyle bir dayanışma ortamına başka bir yerde kolay kolay rastlanabileceğini sanmıyorum. İşin en güzel yanı, bu kolektif yapı kendisini oluşturan bireylerin olumlu yönlerini, kişisel artılarını arka planda bırakmaz; aksine bu artılardan herkesin istifade etmesini sağlar. Galatasaray kolektivizmi tek tip insan yetiştirmesini amaçlamaz. Bunun en güzel örneği, değişik siyasi görüşleri, değişik zevkleri olan; geldikleri sosyal çevrelerin kültürleri farklı olan insanların bu özelliklerini koruyarak ortak paydalarda buluşabilmeleridir. Bu durum Galatasaraylılığı benimseyenler ve gereklerine uyanlar arasında sınırsız bir hoşgörüyü meydana getirir. Böyle bir hoşgörüyü tüm insanların ihtiyacı olduğunu düşünürsek, Galatasaray'ın topluma örnek olması gerektiğini bir kez daha görürüz.

Yaklaşık son on beş yıldır bireycilik ve köşedönmece zihniyet ne yazık ki Türk toplumunun yükselen değerleridir. Galatasaray da Türk toplumunun bir parçasıdır. Kendimizi toplumdan soyutlamamız mümkün değil. Dolayısıyla toplumdaki bu

dejenersasyon Galatasaray için de tehditir. Erdal Atabek günümüz gençliğinin felsefesini şöyle özetliyor:

*Hiçbir değer yargısına sahip olmamak.

*Hiçbir kuruma, kişiye, kavrama karşı sorumluluk duymamak. Sorumluluk ve yükümlülük duygusuyla alay etmek.

*Herşeye sahip olma hakkını kendinde görmek. "Buna hakkım var mı?" gibi bir soruyu hiçbir zaman ve hiçbir şey için sormamak.

*Güdüleri ve dürtüleriyle yaşamak. Bunları kontrol etmeye çalışmayı küçümsemek ve alaycılıkla karşılamak.

*Günlük ve anlık yaşamak. Hiçbir hedefe yönelik plan yapmamak ve bunu bir yaşam biçimi haline getirmek.

Galatasaray, ilkesizliklerin ve çıkar ilişkilerinin egemen olduğu bir yer değil, 500 yıllık geleneği ve kendine özgü değer yargıları olan bir aydınlanma ocağıdır. Galatasaray'ı Galatasaray yapan değerlerin kaybolmasını, okulun kolej görünümüne girmesini kimse istemez. Bu yüzden ilkerimizi hassasiyetle korumalıyız. Galatasaray ilerlemenin öncüsü olduğu için bağnazlık söz konusu olamaz ama bu özelliğimizin devamı için, yeri geldiğinde muhafazakar olunmalıdır.

Önemli not: Ramo artık anılarda yaşayacak. Üzüntümüzü ifade edebilmem mümkün değil. Huzur içinde yatsın.

Burak Cop (131)

Zaman kesiti

İnsan nankör. İnsan unutkan. Zaman nakit. Zaman bir kilit... İnsan monotonluğa yenik. İnsan "keşkellerin" pençesinde ezik... Zaman tutup silkelir. Zaman disiplini dorukta yaşayan asker!... ve insan düşer, kalkar, tökezler...

"Düşünmeden kapılırsınız olaylara. Sonu ne olacak diye korkmazsınız. Sonu yoktur ki... Sonu gelmez şövalye romanları gibidir bu yaşantı, en zor anlarda daima açık bir kapı bulunur girip saklanacak... Son durağa gelmeden yolculuğun bitmek üzere olduğunu haber verdiler mi sana? Birdenbire: Buraya kadar! dediler. Oysa bilseydin nasıl dikkatle bakardın istasyonlara; pencereden görünen hiçbir ağacı, hiçbir gökyüzü parçasını kaçırmazdın, bütün sularla gölgeni seyrederdin."

Yoksulluğu yaşamadan anlayamazsınız. Sevmeyi, kalp burkuntusu ile hayal kırıklığını, aşkı... yaşamadan anlamazsınız, anlayamazsınız. Pişmanlık da öyle. O da (anlatılmaya çalışılır ama anlatılamaz) ancak belli bir sürevin sonunda (yolun sonu veya sonun başlangıcında) içinizi kemirmeye başlayıp iç sıkıntısının karın ağrısına dönüşmeye başladığı anlarda "demek pişmanlık buymuş" dersiniz.

Farkında olmasanız da süreç mektebe ilk adımı attığınız anda başlamıştır aslında. Yabancılık çekme, alışmaya çalışma, ısınma, bağlanma... Altıncı sınıftayken ağabeyin "Zaman o kadar çabuk geçecek, mezuniyet o kadar çabuk gelecek ki anlamayacaksınız." sözleri halen aklımda. Bir süreç (yaşamın ta kendisi) ki gülerken, ağlayarak yaşanmış, elele, kolkola, omuz omuza farkında olmadan yaklaşıp sona... Bu sürecin bir yerinde bir şeyler kısırlıp yakalanmış ve taşınmıştır her yana. Bu "birşeyler" nedir, tanımın dar kalıpları içine sokulabilir mi? Bu "birşeyler" duyguyu yoğunluğu mudur, dolan gözler, gülen yüzler midir? Kardeşlik mi, yoksul anlatılamayıp yaşanacak hisler midir? Kesin olan "birşeylerin" varlığıdır.

Geçmiş geride kalmış, gelecek gelmemişse, bu iki zamanı şimdi yaşamamıza imkan yoksa... Ve elimiz onlara uzanamıyorsa... Ne yapmalı? Aslında yapılacak kolay: Şimdiki zaman dolu dolu ve hissederek yaşamalı.

İbrahim Tapalı (131)

Ramo giderken...

1996 yılı Haziran ayı içindeydik. Öğrenciler tatile henüz ayrılmışlardı. Makam odasından çıktığımda, kendisini koridorda beklerken gördüm. Önemli bir konu olduğunda beni hep burada beklerdi. İçeri girerek rahatsız etmeyi pek sevmezdi. Hemen yanına yaklaştım. Biraz ürkek bir sesle, artık gitme zamanı geldiğini hissettiren bir ifadeyle, özellikle revirde yerine kimin bakması gerektiğini açıklamaya çalışıyordu.

Kalbinden sıkıntısı vardı. Sonra sessizce ortalıktan çekiliverdi. Aradık. Tekrar Lise'ye geldiğinde, kendisini bırakamayacağımı, yerinin burası olduğunu söyledim. Revirdeki odası istediği gibi düzenlendi. Bir kaç gün sonra tekrar eski sorumluluklarını yüklenmişti. Lise'deki hayat sabahları onun gür sesi ile canlanırdı: kendisi de canlanmıştı. Meydancılara ilk komutlarını verir, izler ve hiçbir ayrıntıyı gözden kaçırmadan, iri gövdesi ile ağır ağır dolaşırdı. Onu izlerken gençlik yıllarıma uzanıverirdim.

Kurumlar zaman zaman insanlarıyla anılırlar: Ramo Galatasaray'dı... Giderken, varlığıyla, sesiyle canlandırdığı meydana, bildiği gençlerle beraberdi. Onun için hüznü bir konuşmanın yeri yoktu o gün. Hepimizin anılarında neşeli, çöşkulu izler bırakmıştı. Onu anlatırken, karşımdakiler çoktan kendi anılarına kapılmışlardı sanki.

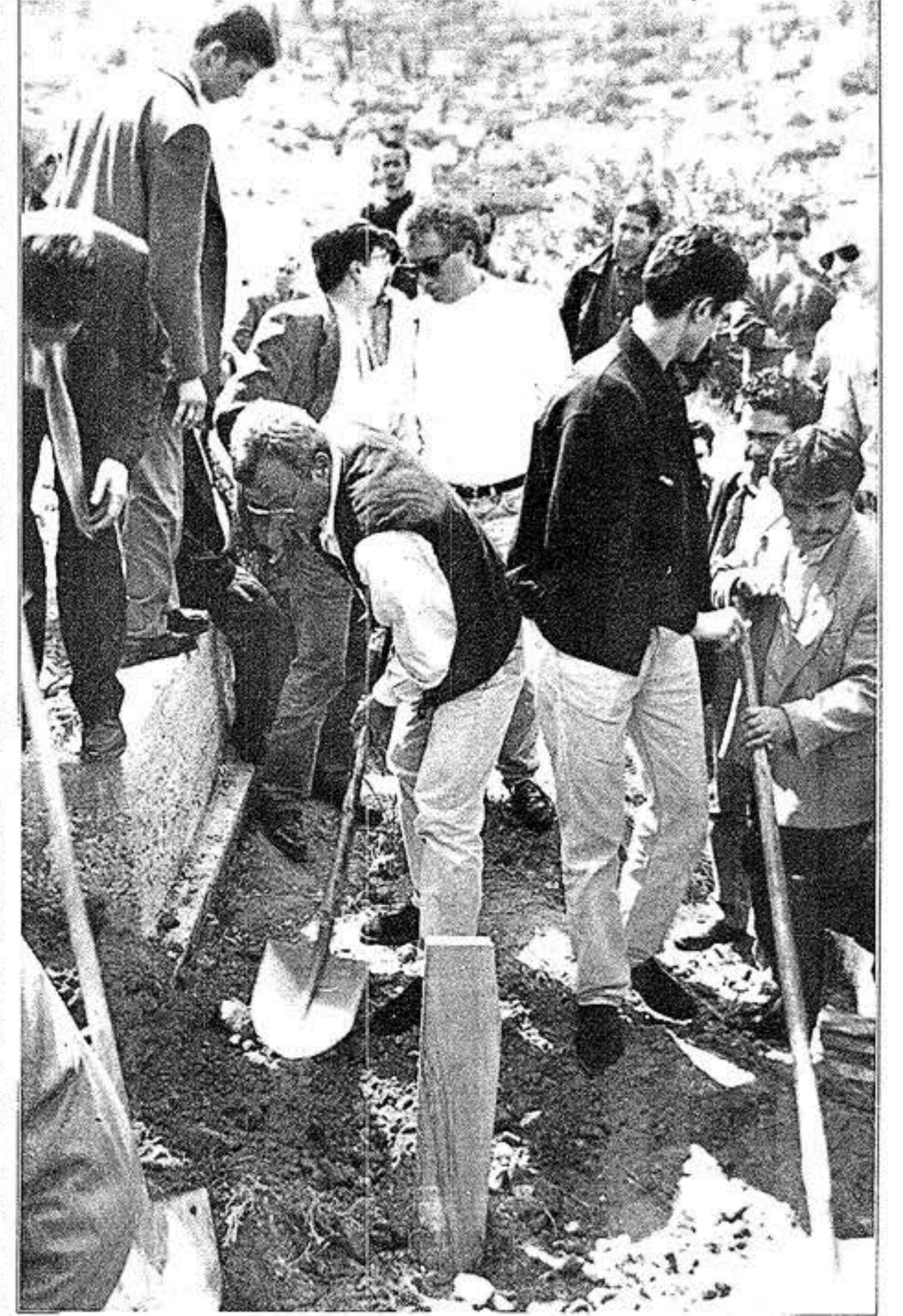
Beyoğlu'na yalnız çıkmasına gönlüm razı olmuyordu. O koca cüsseli insan, bir kaç kez cebinden parasını kaptırmıştı. Bu tür olayları hazmedemezdi; çok sarsılıyordu. Onun için haberimiz olmadan çıkmasından endişe eder olmuştuk. Roller değişmişti artık. 1950'li yıllarda onun kapıdaki varlığı, izinsiz çıkışımıza hep engeldi. Galatasaray Kulübü'nün Hasnun Galip'teki binasına antremanlara biraz erken gitmek istemem pek kolay olmazdı. İzin kağıdındaki çıkış, giriş saatlerine ve günlerine çok dikkat ederdi. Revirdeki sabah çalışma saatleri dışında, ön kapının denetimi öğleden sonra ona aitti. Ondan izinsiz dışarı çıkılamazdı.

Dışarıya karşı bizleri koruma tutkusu, Lise'ye büyük bağlılığı, onu tanımlayıcı özelliklerdendi. İnsan sarrafıydı. Kurumda çalışanlar için verdiği kanılar gözlemlere dayanırdı kuşkusuz. Bu konuda yanlışına rastlamadım. En büyük sicil amiriydi; öğrencilerin "hal ve gi-diş notu" onun karnesinde en doğrusuydu.

Lise'nin dışında olanları da gözden kaçırmazdı. Binanın güzelliğini, çevresini bozan, kirleten uygulamalara hemen tepki verirdi. Akşam saatlerinde, büyük cümle kapısının sol giriş yönünde biriktirilen çöpler onu çılgına çevirirdi. Bunu önlemek için neler yapmadı ki.

Parmaklıkların gerisinde Beyoğlu'nu izlerken, kalabalıklarda hep tanıdıklarını arardı. Onun Lise'deki varlığı hepimiz için ayrı bir güvenceydi. Kendisine olan saygısı, taşıdığı sorumluluk duygusunun ayrılmaz yanındı.

Ona olan sonsuz güvenimiz belki buradan geliyordu. Yaptığı işlere karışmazdık. Dahili-

ye Şefi'ne yarım kalanları sorduğumda, "Ramo'nun programı öye gerektiriyor" derdi. Yarı kaldığını sandığımız işler kısa süre sonra tamamlanırdı. Onun çalışma düzeninde önceden belli kurallar yerine uygulamalar vardı. Aksaklığa, düzensizliğe, saygısızlığa tahammülü yoktu. Hemen öfkeleniverirdi.

Son aylarda iyice rahatsızlanmıştı. Keyfi yoktu. Hastaneye giderken ben de yardımcı olmak istedim. Revirdeki odasından ayrılırken, her ayrıntıyı gözden geçirdi. Arkasında düzensizlik bırakmak istemediği için, son uyarılarını eksiksiz yapmaya çalıştı. Daha önemlisi, öğrencilerin teneffüs saati dolma-

dan o haliyle koridorlardan geçmek istemedi. Koluma girmişti, bir süre bekleddik. Binadaki ses cümüşü sınıf kapılarının arkasında sona erdikten sonra, arka bahçede onu hastaneye götürecek araca binebildi.

Ramo; güneşli bir bahar günü giderken, ön bahçe yaklaşık yarım yüz yılı onunla birlikte yaşamış olanlarla, onu tanıyanlarla doluydu. Bizleri biraraya getiren özel günlerden birindeydik. Saatler önce biriktik; onu götüren araç ayrıldı ama bizler ayrılmadık. Ramo giderken bile, bizler kapıda çıkmadık. Bu kez çıkmak istemedik.

Erdoğan Teziç

Budapeşte'deki Gülbaba türbesi

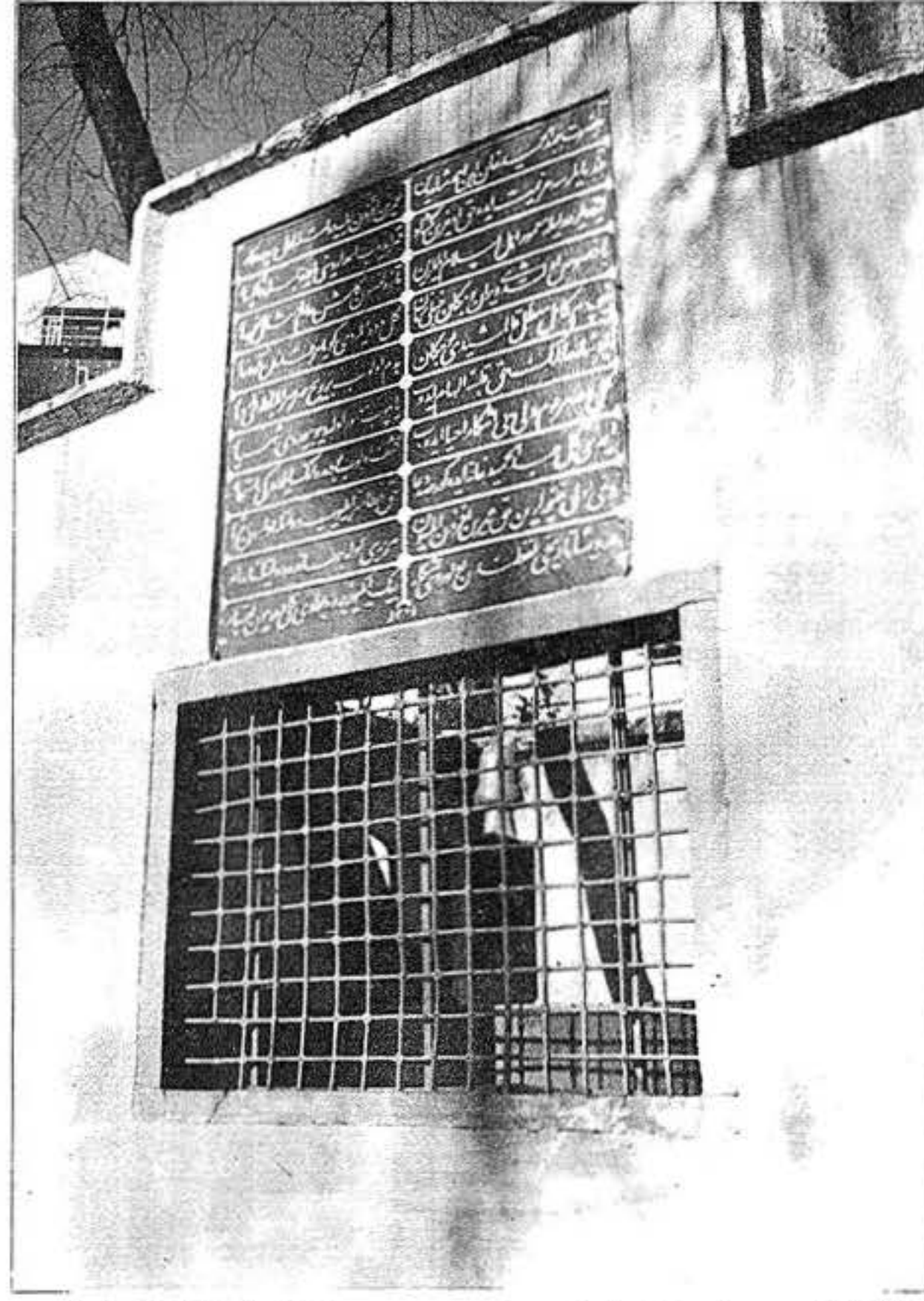
11-14 Mayıs 1998 tarihleri arasında bir toplantı için Budapeşte'de idim. Budapeşte'ye gidince orada da bir "Gülbaba Türbesi" olduğunu bildiğim için GÜLBABA'yı da ziyaret etmek istedim. Gittim ve gördüm.

Sözü edilen türbe geçen sene açıldı. Açılış için resmi bir tören yapıldı. Açılışında Kültür Bakanı olarak Fikri SAĞLAR'da hazır bulunmuştu. Gazetelerden izliyebildiğim kadarıyla bu açılış vesilesiyle Kültür Bakanımız Fikri SAĞLAR'ın yaptığı konuşmada, Budapeşte'deki GÜLBABA'nın, Galatasaray Lisesi'nin manevi kurucusu GÜLBABA olduğunu da belirtmişti. Bu bir resmi tesbit miydi, yoksa aynı ismi taşımanın getirdiği bir karıştırma, bir benzetme miydi bilmiyorum..?

Budapeşte'de ziyaret ettiğim GÜLBABA Türbesi Budapeşte'ye hakim, güzel ve sakın bir tepede bulunuyor. Ana yoldan türbeye giden yola Macarlar "Gülbaba Sokakı" ismini vermişler. Ana sokaktan 100 metre kadar hafif inişli bu Gülbaba Sokakı'nı bitirince karşınıza türbe geliyor. Türbe, giriş kapısının hemen önünde ve sol tarafta Gülbaba'nın bir heykeli dikilmiş. Heykel normal insan boyunda. Ancak bir kaidenin üstüne oturtulduğu için yüksekliği artıyor. Bu durumda heykelin yanında durduğunda, normal bir insanın boy yüksekliği Gülbaba'nın göbek hizasına geliyor. Türbe kapısından içeriye girince 9-10 merdivenlik inişten sonra geniş, ferah ve bakımlı bir iç avluya giriliyor. Türbe temiz, modern ve insana huzur veren bir yapı. İç avlunun ortasında kapalı bir türbe binası var. Gülbaba'nın mezarının bulunduğu bu yapı tipik Osmanlı mimarisinde yapılmış bir binadır. Anadolu'da pek çok Sultan, baba, dede ve ermiş kimseler için yapılmış türbeler, aynı mimari yapıdadır. Türbe binasında, burasının Türk Dervishi Gülbaba'nın Türbesi olduğunu belirten bir de taş levha konulmuş. Bu ünlü Türk dervişine Fatih okudu mu ve huzur içinde türbesinden ayrıldım.

Bana refakat eden rehberin anlattıklarından da anladım ki Macarlar da Gülbaba'yı benimsemişler ve seviyorlar. Ona sahip çıkıyorlar.

Macaristan'daki Gülbaba'nın İstanbul'daki lisemizin manevi kurucusu "Gülbaba" olduğunu söyleyenler de var. ben tarihçi değilim. Bu konuda kesin birşey söylemem tabiatile doğru olmaz. Yalnız genel bazı kabullerden hareket edersek Budapeşte'deki Gülbaba'nın, aynı ismi taşıyan başka bir Gülbaba olduğu sonucuna da varılabilir.

Budapeşte'deki Gülbaba türbesinin duvarına asılmış bir taş tanıtım levhasında "(1543-1548) tarihleri arasında burada yaşamış Türk dervishi Gülbaba" yazısı var. Bu tarihler Kanuni Sultan Süleyman'ın yurt dışına, Macaristan'a, Budin'e sefer yaptığı, ünlü Estergon kentinin ve kalesinin Osmanlılarca fethedildiği yıllardır. Bu gibi seferlerde ordu ile birlikte çok sayıda bektâşi dervişinin, erenlerin de bulunduğu bilinmektedir. Bektâşilik Yeniçeri Ocağı'nın resmi tarikatı idi.

İstanbul'da Gülbaba'nın Padişah ikinci

Beyazıt ile ünlü karşılaşması 1482'dedir. Bu karşılaşmada, Gülbaba 50 yaşında olsa; kitabeye göre Budapeşte'ye gittiği tarih de 1543 olduğuna göre demek oluyor ki, aradan 41 yıl geçmiş. Bu durumda Gülbaba'nın o tarihteki yaşı (50+41)=91 olur. O günün zor ulaşım ve çetin harp şartlarında 91 yaşında bir dervişin gidip Horasan erenlerinin yaptıkları görevleri yapması, askerlere moral, güç vermesi ne derece realist olur bilemiyorum. Bu bakımdan bu sorun biraz da tarihçilerin sorunu olmaktadır. Gerçeği onlar belirleyeceklerdir.

Erdoğan Karakoyunlu

GSL Yayın Kolu çalışmalarına katılın

Galatasaray'ın kuruluşu ve Gülbaba

Tarihi "Galatasaray Lisesi"nin Padişah II. Beyazıt tarafından kuruluşu ve onun manevi kurucusu "GÜLBABA" (1) hakkındaki bilgiler çeşitli tarihi kaynaklarda yer almıştır.

1.-TAYYARZADE ATA TARİHİ'nin cilt 1 ve sahife 72-73'te Galatasaray'ın kuruluşu şu şekilde anlatılmaktadır.

Galatasaray'ın tesis ve icadı (kuruluşu) «Asrı Bayezit Han-ı saniye kadar, GALATA, Perşembe Pazarı'nın VOYVODA KONAGI'ndan yukarıya sayd-ü şikare (=Avlanmaya) çeşban, (=uygun) cebeli cengelistan (=sık ağaçlıklı yer) olmasıyla Bayezid Han-ı sani hazretleri avne-i civanide (avda) mevsim-i şitada (=kış mevsiminde) bu şahsarı ve halzarda (=çamur, bataklık) bir gün tesayyuda tasaddi (=bir işe girişme) buyurdularında, esna-i tek-u püda (=koşma, seğırtme) tesir-i şidet-i bad-ü Sertten (=soğuk rüzgarın şiddetinden) bilhuzur olarak, teshini vücud edecek (=sınmak) bir mahal cüstücüsünde (=yer arayışında) iken, Tophane'den Beyoğlu'na çıkan ve Galata Sarayı'nı canibinde Boğazkesen sahasında bulunan bir kulübe derununda (=içinde) taze gül fidanları içinde bir aziz-i mütabbidin aram-ı meşduu hümayunları cihetiyle, (=Padişahı dinlendirmesi, rahat ettirmesinden dolayı) ülfet-ü azizden (=bu ermişin konuşmasından) mahzuziyet (=hoşlanma) hasıl olarak, aziz-i müşarün-ü leyhe (Gül Baba'ya bir dilharınız (=gönlünüzün istediği) var mıdır? Buyurdularında, cevaben:

"Padişahım şu zirveciğe (=tepeye) bir mekteb-i irfan tesis-ü tertip buyur da orada okuyup yazanları, hizmet-i hümayununda istihdam eyle vakten minel evkat (=zaman geldiğinde) devletine lazım olur." Cevabıyla, eliyle gösterdiği otuz bir zira'dan ziyade olan arsanın etrafına duvar çekilerek bir cami-i şerif ile ikişer yüz adamı istiaf eden (=içine alan) üç koğuş (=pavyon) ve her koğuşa birer hamam ve zabıt daireleri ve mutfak inşa ve... Galata Saray ağası nasp ve tayin... ve bidayet dersleri hocasına müşarün-ü leyh (=adı geçen) Gül Baba'yı tayin eder... ve Galatasaray'ı Enderun-u Hümayun'a ikinci ve Saray-ı Hümayun'daki küçük oda birinci mektebi idadi ittihaiz ve bakıye-i kanunlarının ASR-I SÜLEYMAN-I HANİ de ikmaline ağız olunmuştur.»

2.-EVLIYA ÇELEBİ (2)'de ünlü seyahatnamesinin 1. cildinde, İstanbul'un madenlerinden bahsederken Galatasaray'dan da söz eder, ve 10. cildinde sayfa 17'de "Galatasaray" a aşağıdaki şekilde değinir:

«Süleyman Han BUDİN'e sahip olup.... yedi gün, yedi gece donanma ferman olundu.... Önce mübarek hutbeyi hünkar imamı olan Ebüssuud Efendi yaptı. Ve namaz FETHİYE camiinde kılındı. Babamızın naklettiğine göre, İslam askeri ve o cuma günü o kadar fazla imiş ki Kale dolduktan sonra bir saatlik yerde dağlar ve bağlar da GÜLBABA tepesine kadar dolu imiş. İlk defa burada (Budin) GÜLBABA vefat edip, SÜLEYMAN ŞAH (Kanuni Sultan Süleyman) namazında hazır olarak, Ebüssuud Efendi namazını kıldı ve iç organları Budin'deki tekkesi içinde toprağa gömülmüştü. (Bedeni ise İstanbul'a getirilerek Boğazkesende Galatasaray'ın altındaki yere gömülmüştür)

GÜLBABA, "Bektâşi" tarikatından, olup Padişay Fatih, Beyazid, Selim, Süleyman Hanlarla bütün gazalarda mevcut olan al-i

abadan (=Derviş Şeyh) GÜLBABA dır.... (sayfa 17)

GÜLBABA'nın, doğduğu yer Merzifon olup Kanuni Sultan Süleyman Han ile Budin fethinde bulunmuş, İlk Cuma namazını kıldı, gün cami içinde vasiyet ederek, vefat edince iki yüz bin kişilik askerden ibaret cemaat namazını kılması Süleyman Han tabutunu götürmüştür. (Sahife 37 cilt 10)»

3.-EVLIYA ÇELEBİ (2) seyahatnamesinin 1. cildinde, "İSLAMBOL ŞEHRİNİN İÇİNDE ve DIŞINDA OLAN ALLAH YAPISI MADENLER" başlıklı sekizinci fasıl ve sayfa 64-65'te "Galata" ve "GALATASARAYI"ndan şöyle bahseder:

«Onikinci maden, Tophane kasabası tepesinde, GALATA SARAYI denilen, padişah sarayının altında eski İslambol adıyla anılan Demir madeni hasıl olur ki bütün dünyada eski İslambol demiri diye meşhur olmuştur. Ama yerinden kimsenin haberi yoktur. Ta Vezenden denilen kralın zamanında (Justinien olacak) Hazreti Hızır, Ayasofya mimarı iken onun yol göstermesi ile bulunup, Ayasofya'nın bütün demir mühimmatı ve Tavuk pazarındaki Dikilitaşın bendleri hep adı geçen eski İslambol demirindendir. Ta ki Sultan Beyazid-ı Veli asrıda kolayca ele geçip, hademeleri halis demir çıkarırlardı.

SULTAN BAYEZİD-I VELİ derviş meşrepli olduğundan bu madenlere her vakit gelip suyundan havasından hazzederdi. Bir kaç kere de bilgili muallimler ile o adı geçen yerde yatıp, GÜLBABA'nın bugün kabrinin (o za-

man Zaviyesinin bulunduğu yer) bir kaç defa o latif yerde Hazreti risaleti (Peygamberimizi) görmüş. Hazretin öğretmesiyle bir dar-ı şifa ve ilim öğretmek için bir medrese yaptırmıştır. Her kim bu medresede bir kere bismillah dese Kur'an tefsir eden ve hadis bilginlerinden ulu bir kimse olurdu. (Mektebin bir ara medrese olarak kullanıldığı zamandan bahsediyor.)

Sonunda burası Padişah Sarayı olup hademelere ve gılmanlara (oğlanlar-delikanlılar) tahsis olunup, bugün bir padişah durağı olduğundan beri eski İslambol demiri terk edildi."

"Fakirin gençliğimizde şehit Sultan Osman (Genç Osman) asrında Kuşunlu mahzen ile Topkapı arasında DİMİŞKİHANE Karhanesi (=Demir işleme atölyesi) vardı. Fatih Sultan Mehmet Han yapımı idi. Fatih adı geçen yerden demir madeni çıkartıp bu DİMİŞKİHANE'de kılıç yapan ustalara çeşitli kılıçlar yaptırdı.

Hatta gördüğüme göre Dördüncü Muradın kılıççı başısı DAVUT USTA adı geçen DİMİŞKİHANE'de çalışırdı. Kale dışında, deniz kenarında bir büyük imalathane idi. Sonra Sultan İbrahim'in tahta geçişinde Kara Mustafa Paşa'nın şehid edildiği sene, Devlet idaresine gevşeklik geldiğinden, Gümrük emini Ali Ağa adı geçen kılıç imalathanesini devletten alıp, kat kat yahudi evleri yaptırdı. Bu suretle DİMİŞKİHANE'nin de madenin de adı samı kayboldu."

NOTLAR

1.-GÜLBABA: GÜLBABA hakkında daha geniş bilgi ve yerli, yabancı kitaplar ve yazıları hakkındaki etraflı malumat;

-Fethi İsfendiyaroğlu;

Galatasaray Tarihi, cilt I. (1952)

-Vefa Semenderoğlu;

Dünden Bugüne Galatasaray, (1997)

-Vefa Semenderoğlu;

Galatasaraylılar Derneği Tarihçesi

isimli kitaplarında vardır. Sözü edilen kitapları isteyenler "Galatasaray Müzesinde" bulabilirler.

2.-EVLIYA ÇELEBİ'nin adı: seyahatnamesinin matbu nüshalarında (Evliya Çelebi, Mehmet Zilli İbni Derviş Mehmed "Derviş Mehmet oğlu Mehmet Zilli") şeklinde yazılmıştır. Kendisi eserinde Evliya İbni Derviş Mehmet Zilli diye yazmıştır. 25 Mart 1611 tarihinde İSTANBUL'da doğmuştur. Vefatı belli değildir. Son eseri ve yazıları 1681-82 yıllarındadır. Ailesi Kütahyalıdır. Sultan 4. Murad zamanında saraya takdim edilmiş büyük Enderunda 7 yıl tahsil görmüştür. Seyahatnamesinin birkaç tane yazma nüshası mevcuttur.

Zuhuri Danişman'ın kendi yayınevının 1969-70 yıllarındaki 15 ciltlik baskısı, İkdâm Gazetesi sahibi Ahmet Cevdet Beyin 1896 neşriyatı, sonra 1935 Maarif kitaphanesi neşriyatı ve Topkapı Sarayındaki el yazma Bağdat nüshası tetkik ve derciyle yapılmıştır.

Osmanlı Tarihi yazarı Von Hammer eserine kaynak olarak Evliya Çelebi SEYAHAT-NAMESİNİ alıncaya kadar Seyahatname pek rağbet görmemiş, ancak ondan sonra kullanımı artmıştır. Hatta Macaristanın Peşte akademisi azası M. Vamberi "Macar tarihini ancak Evliya Çelebi seyahatnamesiyle tamamlayabiliriz." diyerek Ahmet Cevdet Bey baskısının gerçekleşmesine katkıda bulunmuştur.

Vefa Semenderoğlu